THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די רעאַקציע — אַן אויסדרוק פון אומצופרידנהייט

א שווארצע כמערע פון רעאַקציע הייגט איצט איבער גאַנץ אייראָפּע, — און האַנט־אין־האַנט מיט דער פינסטערער רעאַקציע גייט איר שטעכדיקער באַגלייטער, דער אַנטיסעמיטיזם.

אויסער די לענדער וואָס זיינען שוין פון לאַנג דורכגעפרעסן מיט פאַשיזם, רעאַקציע און אַנטיסעמיטיזם, קומען איצט צו צו דעם שווארצן ליסט נייע לענדער, און עס זעט אויס צו זיין אַ געפאַר, אַז באַלד וועט גאַנץ אייראָפּע באַהערשט ווערן פון די פינסטערע רעאַקציאָנערע כחות.

אַט בישעריעט דער שווארצער פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם אין דייטשלאַנד. די הוסרעריסן האָבן אין די לעצטע וואָלן אָפּגעהאַלטן אַ גרויסן זיג, אין זייערע געניסן די פרוכט פון זייער זיג. די עקזיסטירנדיקע רעגירונג פון קאַנצלער ברוניג איז שוין הכיסד רעאַקציאָנער, אָבער פאַר די פאַשיסטן איז זי נים שווארץ גענוג. אין ברוניג, באַמיט דער קיום פון זיין רעגירונג הייגגט אָפּ אין דער שטעכע פון די פראַנדרעסיוע עלעמענטן אין די סאָציאַל דעמאָקראַטן, שטייכדט נאָר צו רעכטס: אין זיין רעגירונגס דעקלאַראַציע פאַר'ן דייטשטאָג האָט ער געלעדט וועגן פאַרגרעסערן דייטשלאַנדס אַרמיי, גלייך אין דער פאַרלייטונג דייטשלאַנד פלעגט שוין מער גאָרנישט. . . . אין די סאָציאַל־דעמאָקראַטן ווערן אויסגעשטעדט אין דער זייער אימפּאָזאַנטער לאַגע, פון וועלכער ס'איז זייער שווער אויס ברעכן אַ אָדער שטיצן די רעאַקציאָנערע און מיליטאַריסטישע רעגירונג פון קאַנצלער ברוניג און וואָס ס'איז נאָך פאַרבליבן פון דער דייטשער רעפּובליק, אָדער שטייען זי אין די אַרעמס פון די עקסטרעמסטע רעאַקציאָנערן און מאָנאַרכיסטן.

די לאַגע איז אויך אַ דראָענדיקע אין עסטרייך. דאָרטן הערשט איצט אַ רעגירונגס קאָאַליציע פון די עקסטרעמע רעאַקציאָנערן, איינשליסנדיק דעם הייסווער אין די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטן, אַמווייניקסטנס איינער פון די מיניסטאָרן אויסדרוק שיר נים אָפן פאַר פאַשיסטן אויף אידן און זייער וואָר רעדעס. און, זאָלן דאָרטן די אָנקומענדיקע אַלגעמיינע וואָלן אפילו ענדיקן זיך מיט אַ זיג פאַר די סאָציאַליסטן און פראַנדעסיווערע בירגערלאַכע פאַרטיען, איז עס נים אויסגעשלאָסן, אַז די רעאַקציאָנערע פאַרטייען, האַלטנדיק אין זייערע הענט די רעגירונגס מאַשינערעיע, זאָלן זי אויסנוצן פאַר דער דערקלערונג פון אַ פאַשיסטישער דיקטאַטור. דאָס איז, אַמווייניקסטנס, די שטרעבונג פונ'ם הייטווער.

און אָט איז אַ קליין לאַנד. — פינלאַנד. דאָרטן זיינען לעצטע וואָך דורכגעפירט געווארן אַלגעמיינע וואָלן, און וועלכע אַלע בירגערלאַכע פאַרטייען זיינען געווען פאַראייניקט מיט די פאַשיסטן, און זייער קאַמפּס־לאָזונג איז געווען — די אויסראָטונג פון די קאָמוניסטן. דער רעזולטאַט פון די וואָלן איז געווען — די בירגערלאַכע האָבן געוואונען 144 פון אַ פאַרלאַמענט פון 210, וואָס מיינט, אַז זיי וועלן קאָנען פריי "אויסראָטן די קאָמוניסטן", וואָס מיינט ווייטער, איינגעלאַך, אויסראָטן נים נאָר די קאָמוניסטן נאָר יעדן פרייהייטלאַכן געדאַנק. די איבערריקע 66 מאַנדאַטן האָבן געוואונען די סאָציאַל־דעמאָקראַטן — אַ גרויזנס פון עטלאַכע פלעצער. אָבער דער געוויסן איז געמאַכט געוואָרן אויף'ן חשבון פון די קאָמוניסטן, וועלכע האָבן פאַרלאָרן אַלע זייערע פאַרטרעטער, אָפּשר צוליב די רדיפות קאָנען זיי אין די וואָלן.

צו דעם דאָזיקן "נייעם ליסט" קאָן נאָך אָפּשר צוגעשטעלט ווערן פּוילן. כאָטש דאָרטן איז די דיקטאַטור פון פילסודסקין שוין נים קיין נייעס, האָט ער אָבער לעצטנס אָנגעזאָגן נאָך מער די לייצעס פונ'ם דיקטאַטאָרישן רעזשים, און די וואָלן וועלן דאָרטן קירצלאַך דורכגעפירט פאַר דעם מאַכטלאָזן סיים ווען כשום אופן נים קאָנען זיין קיין פרייער אויסדרוק פונ'ם זויזן פון פאָלק.

דאָס איז אַ טרויעריק בילד, וואָס מאַכט אַ שווערן איינדרוק אויף אַלע וואָס האָבן ליב פרייהייט און גלייבן נאָך אין דעמאָקראַטיע, און דאָס איז אַ טראַגישע לאַגע פאַר די אידן.

אָבער ווי די לאַגע זאָל נים זיין טרויעריק גלייבן מיר, אַז זי דאַרף נים זיין קיין אורזאַך פאַר פאַרצווייפלונג. די לאַגע איז גיכער פון אַלץ אַ פּועל־יוצא פון די מלחמה נאָכווייענישן און איז פאַרשאַרפט געוואָרן פונ'ם עקאָנאָמישן קריזיס וואָס הערשט איצט אומעטום.

די אויסגעמשעטע פעלקער זוכן ערגעץ זייער משיח, און זיי כאַפּן גערן אויף יעדן איינעם וואָס־גיט זיך אָן פאַר אַזעלכן און זאָגט צו צו דערלייען זיי פון זייערע צרות. זיי פילן זיך אַליין אויסגעמאַטערט און הילפלאָז, און זיי לאָזן זיך פירן פון יעדן איינעם, וואָס פאַרשפּרעכט זיי אַרויסצופירן זיי פונ'ם מדבר.

אָבער עס נעמט גאָרנים אַזוי לאַנג, און די פעלקער פאַרלירן זייער אמונה אין די פאַלשע משיחים. בעת אומעטום בושעוועט די ווילדסטע רעאַקציע, באַמערקן מיר אַזאַ פאַל, אַז דוקא אין אונגאַרן, וואו די רעאַקציע האָט שטאַרק געבושעוועט פאַר אַ צענדליק יאָרן, הויבט זיך דאָס פאָלק אָן אויסמשוכן פונ'ם משאַך. דאָס האָט מען אַמווייניקסטנס געקאָנט זעען אין די צוגאָב־וואָלן אין איינעם פון די באַצירקן, וואָס איז שטענדיק פאַרשראָטן געווארן פון אַן אַנטיסעמיטישן דעפּיוטאַט, און וועלכער האָט איצט מיט אַ ריזיקער מערהייט דורכגעוואָרפן דעם אַנטיסעמיט און אויסגעקליבן אַ קאַנדידאַט פון דער אָפּאָזיציע.

אָן אָנדער כיישפּיל איז שפּאַניע, וואָס האָט אויך פאַרזוכט פון דעם טעם פון אַ לאַנגריקער דיקטאַטור און האָט זיך דערמיט איבערגעזעטיקט. דאָרטן מאַכט איצט דאָס פאָלק דורך אַ געהויבענע רעזאָלוציאָנערע שטימונג, און עס איז זייער מעגלאַך, אַז צוזאַמען מיט דער דיקטאַטור זאָל דאָרטן גאָר אינגיכן אויך פאַלן די אַלטע מאָנאַרכיע.

עס איז בלויז אַ ציימליכיקע רעאַקציע, פאַראורזאַכט פון אַ קאָמפּלעקס פון סיבות. דער רעאַקציאָנערער שטורעם וועט זיך אָבער דורכטראָגן, און די לופט וועט זיך אויסלייטערן.

מעד אידן אין פאַרמעריי

אויף דער קאָנווענשאָן פון דער אידישער אַגריקולטורעלער געזעלשאַפט פון די פאַראייניקטע שטאַטן, אָפּגעהאַלטן אין ניו־יאָרק לעצטע וואָך, איז באַריכטעט געווארן, אַז צוליב דעם הערשנדיקן עקאָנאָמישן קריזיס זיינען אַ באַדייטנדיקע צאָל שטאָטיקע אידן דאָס יאָר אַריבער צו פאַרמעריי.

די שלעכטע ציימען האָבן אייגנטלאַך באַוווירקט און זייער שווער געטראָפן אויך דעם פאַרמער. זיכער האָט דער פאַרמער הייגטיקן גלויבן מיר, אַז זי דאַרף נים זיין קיין אורזאַך פאַר פאַרצווייפלונג. די לאַגע איז גיכער פון אַלץ אַ פּועל־יוצא פון די מלחמה נאָכווייענישן און איז פאַרשאַרפט געווארן פונ'ם עקאָנאָמישן קריזיס וואָס הערשט איצט אומעטום.

די אויסגעמשעטע פעלקער זוכן ערגעץ זייער משיח, און זיי כאַפּן גערן אויף יעדן איינעם וואָס־גיט זיך אָן פאַר אַזעלכן און זאָגט צו צו דערלייען זיי פון זייערע צרות. זיי פילן זיך אַליין אויסגעמאַטערט און הילפלאָז, און זיי לאָזן זיך פירן פון יעדן איינעם, וואָס פאַרשפּרעכט זיי אַרויסצופירן זיי פונ'ם מדבר.

אָבער עס נעמט גאָרנים אַזוי לאַנג, און די פעלקער פאַרלירן זייער אמונה אין די פאַלשע משיחים. בעת אומעטום בושעוועט די ווילדסטע רעאַקציע, באַמערקן מיר אַזאַ פאַל, אַז דוקא אין אונגאַרן, וואו די רעאַקציע האָט שטאַרק געבושעוועט פאַר אַ צענדליק יאָרן, הויבט זיך דאָס פאָלק אָן אויסמשוכן פונ'ם משאַך. דאָס האָט מען אַמווייניקסטנס געקאָנט זעען אין די צוגאָב־וואָלן אין איינעם פון די באַצירקן, וואָס איז שטענדיק פאַרשראָטן געווארן פון אַן אַנטיסעמיטישן דעפּיוטאַט, און וועלכער האָט איצט מיט אַ ריזיקער מערהייט דורכגעוואָרפן דעם אַנטיסעמיט און אויסגעקליבן אַ קאַנדידאַט פון דער אָפּאָזיציע.

אָן אַנדער כיישפּיל איז שפּאַניע, וואָס האָט אויך פאַרזוכט פון דעם טעם פון אַ לאַנגריקער דיקטאַטור און האָט זיך דערמיט איבערגעזעטיקט. דאָרטן מאַכט איצט דאָס פאָלק דורך אַ געהויבענע רעזאָלוציאָנערע שטימונג, און עס איז זייער מעגלאַך, אַז צוזאַמען מיט דער דיקטאַטור זאָל דאָרטן גאָר אינגיכן אויך פאַלן די אַלטע מאָנאַרכיע.

עס איז בלויז אַ ציימליכיקע רעאַקציע, פאַראורזאַכט פון אַ קאָמפּלעקס פון סיבות. דער רעאַקציאָנערער שטורעם וועט זיך אָבער דורכטראָגן, און די לופט וועט זיך אויסלייטערן.

וועגן שפּראַכן גלייכבאַרעכטיקונג אין די שולן

פון י. קאַבאַקער

דערציילט אַ לענינדע:

ווען גאָט האָט זיך אַרומגעטראָגן מיט זיין תורה צו זוכן אַ בעלן אויף איר, האָט ער זי פאַרגעלייגט צו פאַרשיידענע אומות העולם, נאָר זיי האָבן זי נים געוואָלט מקבל זיין. ביי איינעם האָט נים נושא־חן געווען דער "לא תגנוב", אַן אַנדערער האָט בשום אופן נים געקאָנט מסכים זיין מיטן' "לא תרצח", ווידער אַן אַנדערער האָט שטאַרק פּראָטעסטירט קעגן "לא תנאף". אַזוי לאַנג ביז דער רבונו של עולם האָט סוף־כל־סוף געפונען אויף זיין סחורה אַ קונה וואָס האָט געוואָלט נעשה זנש־מע, און צוגענומען די תורה ווי זי שטייט און גייט.

ווי וואָלט דער כביכול זיך נוחג געווען ווען ס'דרייט זיך אים חס־ושלום נים אויסטער זי וואָלט ער אָפּגעשענקט דעם "לא תגנוב" כדי צו מאַכן זיין תורה צוגאַנגבאַר פאַר ישמאַל'יק, אָדער ער וואָלט זיך איינגעוועקשנ'ט מיט זיין תורה אויפדער בערעכן אירע יסוד־דות אין געיעג נאָך בעלנים?

אָט די פראַגע שטייט יעצט פאַר די פירער פון די תלמיד תורות אין שולן נים נאָר אין וויניפּעג אַז אויסגעגנט. די תלמוד תורה אַלס אַן אינסטיטוציע, אויעקגעגומען פון איר לאַקאַלע פאַרדרייענישן, האָט זיך, פאַרשטייט זיך, אירע פּרינציפּן, וועלכע מיזן איר באַגלייטן כלי־זמן ווי טראַגט נאָמען און וויל נים קאָפּיטולירן פאַר — אַדער שליטן קאָאַליציע מיט אַן אַנדער דערציאונגס אַנשטאַלט.

אירע הויפּט־פּרינציפּן זיינען:

א) אַ ציפּיר־דשטעלנדיקע רעליגיעזע אַטמאָספערע, וועלכע נעמט אריין אין אַ געוויסער מאָס אויף עברי זאָגן, קריאת־התורה, ברכות, דינים און אַז. וו.

ב) לערנען תורה וואָס מיינט חומש, נביאים, אַ פּסוק רש"י און אפשר נאָך אויף ידיעה, וויינינקסטנס אַ אויבערפלעכלאַכע, אַז משנה.

ג) היסטאָריע, וואָס מיינט אַ לאַנגע געשיכטע פון אַ פאָלק וואָס פירט אַ טומל־דיקע און ברייט־פאַרצווייגטע עקזיסטענץ פאַר טויזנטער יאָרן.

ד) העברייאיש אַלס גרונד־שפּראַך אין אַזאַ מאָס אַז די אַלטע לימודים זאָלן אויף איר געלערנט ווערן אַז שווערייטן אַז דערצו וועלכע עס איז ידיעה אין איר לי־טעראַטור.

ה) אידיש אַלס קענגשטאַנד מיט אַן ערנסטער־באַציאונג צו איר אונטערריכ־טונג.

אַז מען טרעט צו צו דער פאַרווירקלאַכונג פון אָט די פּראַגראַם פּרינציפּ מוז מען נעמען אין אַבאַראַכט אַז —

1) די צייט וואָס דער דורכשניטלאַכער קלאַס פון 30 קינדער האָט צום לערנען איז נים מע רווי 1½ שעה אַ טאָג.

2) די צייט פון לערנען אין נאָכמיטאָג, ווען דאָס קינד האָט שוין לאַנג אָפּגעגעבן זיין לויטערקייט, אַנשטריינגונג און ענערגיע צו אַז אַנדערן.

3) די קינדער וואו זיינע עלטערן האָבן נים די געהעריקע באַציאונג צום אידישן לערער און זיינע לימודים, אַנגעמענדיק אפילו אַז אַלע תלמוד תורה לערערס באַזיצן הונדערט פּראָצענט פּעדאַגאָגישע פעאיקייט, מוזן זיי דאָך, אַרבעטנדיק ביי אַזעלכע נים־גינסטיקע באַדינגונגען, פאַר וועגן וויינינקסטנס אַ פּערטל צייט און אַנשטריינגונג כדי צו האַלטן די אויפמערקזאַמקייט און געשפּאַנטקייט פון די קינדער צו לימודים וואָס זעען אַפטמאָל אויס נים נאָר נויטיק און אינטערעסאַנט אין די אויגן פון די שוין אָפּגעמאַטערטע קינדער.

די גרויסע עמיגראַציע פון די תלמידים וועלכע מאַכן זייער זעלטן דורך זייער גאַנצע 3 יאָריקע רייזע מיט'ן תלמוד־תורה "טריין", מערסטנס כאַפּ זיי אונטערפאַרן אין אים אַ יאָר־צוויי, אומפאַרענדיקט, אין בעסטן אופן מיט אַנדערע ענלאַכע אַדער אפילו נים ענלאַכע צונג, ביז זיי קומען צום אַזוי־גערופענעם "ברעג".

אַט די אונגעהייער גרויסע פאַדערונגען וואָס דער נאָמען רופט אויס מצד די עלטערן און געזעלשאַפט און די פיל צענדליק־קער דערמאָנטע (און נאָך מער נים־דער־מאָנטע) שווערייטן, אונטער וועלכע דעם דאָזיקן אַנשטאַלט קומט אויס צו אַרבעטן, ברייגנגען דערצו אַז די פּראַגראַם קאָן נים אויסגעפירט ווערן במליאה, און ממילא, וואָקסט די סתם־אומצופרידנהייט מצד דער געזעלשאַפטלאַכקייט, וואָס קלערט זיך נים אריין צי קאָן בכלל גערעדט ווערן מכח אַ הונדערט־פּראָצענטיקן דערפאָלג ביי די עקזיסטירנדיקע אומשטענדן.

קיינער פון די מתאוננים וועט נים מסכים זיין אַז אידישע קינדער (אַ חוץ זיי־נע) זאָלן נים לערנען חומש און רש"י, אַ פּסוק נביאים און אַז. וו., ווייל אויב ער וואָלט וועלן זיך באַפרייען פון דער סבלי־הירושה וואָלט ער מסתמא געטראָפן די טיר פון אַ וועלטלאַכער שול, און הינטאַריע מיט דאָך אַ קינד קאָנען, און פאַרקירצן רעליגיעזע עלעמענטן אין דאָך זאָל נאָט שומר ומציל זיין, און אידיש אין דאָך נים שייך—הכל מודים, ווי קאָן דאָס נים אַ איד שרייבן אַ בריוול און פאַרלייענען אַן אַנדער אַן אידיש אין איר לי־טעראַטור.

אידיש אַלס קענגשטאַנד מיט אַן אַנדער־באַציאונג צו איר אונטערריכ־טונג.

אַז מען טרעט צו צו דער פאַרווירקלאַכונג פון אָט די פּראַגראַם פּרינציפּ מוז מען נעמען אין אַבאַראַכט אַז —

1) די צייט וואָס דער דורכשניטלאַכער קלאַס פון 30 קינדער האָט צום לערנען איז נים מע רווי 1½ שעה אַ טאָג.

2) די צייט פון לערנען אין נאָכמיטאָג, ווען דאָס קינד האָט שוין לאַנג אָפּגעגעבן זיין לויטערקייט, אַנשטריינגונג און ענערגיע צו אַז אַנדערן.

3) די קינדער וואו זיינע עלטערן האָבן נים די געהעריקע באַציאונג צום אידישן לערער און זיינע לימודים, אַנגעמענדיק אפילו אַז אַלע תלמוד תורה לערערס באַזיצן הונדערט פּראָצענט פּעדאַגאָגישע פעאיקייט, מוזן זיי דאָך, אַרבעטנדיק ביי אַזעלכע נים־גינסטיקע באַדינגונגען, פאַר וועגן וויינינקסטנס אַ פּערטל צייט און אַנשטריינגונג כדי צו האַלטן די אויפמערקזאַמקייט און געשפּאַנטקייט פון די קינדער צו לימודים וואָס זעען אַפטמאָל אויס נים נאָר נויטיק און אינטערעסאַנט אין די אויגן פון די שוין אָפּגעמאַטערטע קינדער.

די גרויסע עמיגראַציע פון די תלמידים וועלכע מאַכן זייער זעלטן דורך זייער גאַנצע 3 יאָריקע רייזע מיט'ן תלמוד־תורה "טריין", מערסטנס כאַפּ זיי אונטערפאַרן אין אים אַ יאָר־צוויי, אומפאַרענדיקט, אין בעסטן אופן מיט אַנדערע ענלאַכע אַדער אפילו נים ענלאַכע צונג, ביז זיי קומען צום אַזוי־גערופענעם "ברעג".

אַט די אונגעהייער גרויסע פאַדערונגען וואָס דער נאָמען רופט אויס מצד די עלטערן און געזעלשאַפט און די פיל צענדליקער דערמאָנטע (און נאָך מער נים־דער־מאָנטע) שווערייטן, אונטער וועלכע דעם דאָזיקן אַנשטאַלט קומט אויס צו אַרבעטן, ברייגנגען דערצו אַז די פּראַגראַם קאָן נים אויסגעפירט ווערן במליאה, און ממילא, וואָקסט די סתם־אומצופרידנהייט מצד דער געזעלשאַפטלאַכקייט, וואָס קלערט זיך נים אריין צי קאָן בכלל גערעדט ווערן מכח אַ הונדערט־פּראָצענטיקן דערפאָלג ביי די עקזיסטירנדיקע אומשטענדן.

קיינער פון די מתאוננים וועט נים מסכים זיין אַז אידישע קינדער (אַ חוץ זיי־נע) זאָלן נים לערנען חומש און רש"י, אַ פּסוק נביאים און אַ. וו., ווייל אויב ער וואָלט וועלן זיך באַפרייען פון דער סבלי־הירושה וואָלט ער מסתמא געטראָפן די טיר פון אַ וועלטלאַכער שול, און הינטאַריע מיט דאָך אַ קינד קאָנען, און פאַרקירצן רעליגיעזע עלעמענטן אין דאָך זאָל נאָט שומר ומציל זיין, און אידיש אין דאָך נים שייך—הכל מודים, ווי קאָן דאָס נים אַ איד שרייבן אַ בריוול און פאַרלייענען אַן אַנדער אַן אידיש אין איר לי־טעראַטור.

אידיש אַלס קענגשטאַנד מיט אַן ערנסטער־באַציאונג צו איר אונטערריכ־טונג.

אַז מען טרעט צו צו דער פאַרווירקלאַכונג פון אָט די פּראַגראַם פּרינציפּ מוז מען נעמען אין אַבאַראַכט אַז —

1) די צייט וואָס דער דורכשניטלאַכער קלאַס פון 30 קינדער האָט צום לערנען איז נים מע רווי 1½ שעה אַ טאָג.

2) די צייט פון לערנען אין נאָכמיטאָג, ווען דאָס קינד האָט שוין לאַנג אָפּגעגעבן זיין לויטערקייט, אַנשטריינגונג און ענערגיע צו אַז אַנדערן.

3) די קינדער וואו זיינע עלטערן האָבן נים די געהעריקע באַציאונג צום אידישן לערער און זיינע לימודים, אַנגעמענדיק אפילו אַז אַלע תלמוד תורה לערערס באַזיצן הונדערט פּראָצענט פּעדאַגאָגישע פעאיקייט, מוזן זיי דאָך, אַרבעטנדיק ביי אַזעלכע נים־גינסטיקע באַדינגונגען, פאַר וועגן וויינינקסטנס אַ פּערטל צייט און אַנשטריינגונג כדי צו האַלטן די אויפמערקזאַמקייט און געשפּאַנטקייט פון די קינדער צו לימודים וואָס זעען אַפטמאָל אויס נים נאָר נויטיק און אינטערעסאַנט אין די אויגן פון די שוין אָפּגעמאַטערטע קינדער.

די גרויסע עמיגראַציע פון די תלמידים וועלכע מאַכן זייער זעלטן דורך זייער גאַנצע 3 יאָריקע רייזע מיט'ן תלמוד־תורה "טריין", מערסטנס כאַפּ זיי אונטערפאַרן אין אים אַ יאָר־צוויי, אומפאַרענדיקט, אין בעסטן אופן מיט אַנדערע ענלאַכע אַדער אפילו נים ענלאַכע צונג, ביז זיי קומען צום אַזוי־גערופענעם "ברעג".

אַט די אונגעהייער גרויסע פאַדערונגען וואָס דער נאָמען רופט אויס מצד די עלטערן און געזעלשאַפט און די פיל צענדליקער דערמאָנטע (און נאָך מער נים־דער־מאָנטע) שווערייטן, אונטער וועלכע דעם דאָזיקן אַנשטאַלט קומט אויס צו אַרבעטן, ברייגנגען דערצו אַז די פּראַגראַם קאָן נים אויסגעפירט ווערן במליאה, און ממילא, וואָקסט די סתם־אומצופרידנהייט מצד דער געזעלשאַפטלאַכקייט, וואָס קלערט זיך נים אריין צי קאָן בכלל גערעדט ווערן מכח אַ הונדערט־פּראָצענטיקן דערפאָלג ביי די עקזיסטירנדיקע אומשטענדן.

קיינער פון די מתאוננים וועט נים מסכים זיין אַז אידישע קינדער (אַ חוץ זיי־נע) זאָלן נים לערנען חומש און רש"י, אַ פּסוק נביאים און אַ. וו., ווייל אויב ער וואָלט וועלן זיך באַפרייען פון דער סבלי־הירושה וואָלט ער מסתמא געטראָפן די טיר פון אַ וועלטלאַכער שול, און הינטאַריע מיט דאָך אַ קינד קאָנען, און פאַרקירצן רעליגיעזע עלעמענטן אין דאָך זאָל נאָט שומר ומציל זיין, און אידיש אין דאָך נים שייך—הכל מודים, ווי קאָן דאָס נים אַ איד שרייבן אַ בריוול און פאַרלייענען אַן אַנדער אַן אידיש אין איר לי־טעראַטור.

אידיש אַלס קענגשטאַנד מיט אַן ערנסטער־באַציאונג צו איר אונטערריכ־טונג.

אַז מען טרעט צו צו דער פאַרווירקלאַכונג פון